

มานุษยวิทยาการแพทย์:

ชาติพันธุ์นิพนธ์โรงพยาบาลและมานุษยวิทยาของการใส่ใจดูแล

Medical Anthropology:
Hospital Ethnography and
the Anthropology of Care

โครงการเมธีวิจัยอาวุโส นำเสนอต่อ
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว)

นายแพทย์โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ
และหอจดหมายเหตุสาธารณสุขแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงฯ กระทรวงสาธารณสุข

มานุษยวิทยาการแพทย์:

ชาติพันธุ์นิพนธ์โรงพยาบาลและมานุษยวิทยาของการใส่ใจดูแล

- การเข้าใจวัฒนธรรมทางการแพทย์สำคัญไม่น้อยไปกว่าวัฒนธรรมชาวบ้าน
- ความเสี่ยงสุขภาพถูกมองว่ามีที่มาและต้องแก้ไขในระดับพฤติกรรมของปัจเจก
- ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งในองค์กรและกลุ่มประชากรต่างๆ ทำให้ทักษะและสมรรถนะวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็น
- ระบบบริการขาดความใส่ใจต่อประสบการณ์ ทั้งประสบการณ์ผู้ป่วย (Patient experience) และของบุคลากร (Employee experience)
- คน (นักวิจัย) และระบบ (การสนับสนุน) ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาวิชาการด้านนี้ให้เข้มแข็งเท่าที่ควร

Medical Anthropology:

Hospital Ethnography & the Anthropology of Care

มานุษยวิทยาการแพทย์:

ชาติพันธุ์นิพนธ์โรงพยาบาลและมานุษยวิทยาของการใส่ใจดูแล

ยุทธศาสตร์:

1. สร้างความรู้ทางมานุษยวิทยาการแพทย์ที่เกาะเกี่ยว (Engaged) และแลกเปลี่ยนกับสาธารณะมากขึ้น (Public anthropology)
2. การเน้นการวิพากษ์ควบคู่ไปกับการเสนอก้าวออก กล้าวิพากษ์ (Critical) เสนอก้าวออกที่เป็นจริง (Practical) ผ่านกระบวนการสะท้อนคิด (Reflexivity)
3. สร้างมุมมองและแนวทางใหม่ (Fresh perspectives & New approaches) ที่ผสมผสาน-ข้ามศาสตร์

Medical Anthropology:

Hospital Ethnography & the Anthropology of Care

มานุษยวิทยาการแพทย์:

ชาติพันธุ์นิพนธ์โรงพยาบาลและมานุษยวิทยาของการใส่ใจดูแล

เป้าหมาย:

- สร้างความรู้
 - (1) ความรู้เพื่อการกำหนดแนวคิด ทิศทางและนโยบาย
 - (2) ความรู้ที่ทำให้นโยบายถูกนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
 - (3) งานวิชาการที่ยกระดับคุณภาพมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง
- สร้างคน สร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ที่เชื่อมสัมพันธ์ศาสตร์กับการแพทย์
- สร้างชุมชนวิชาการ สร้างเครือข่าย แพลตฟอร์ม และกระบวนการ

Medical Anthropology:

Hospital Ethnography & the Anthropology of Care

มานุษยวิทยาการแพทย์:

ชาติพันธุ์นิพนธ์โรงพยาบาลและมานุษยวิทยาของการใส่ใจดูแล

ประเด็นหลัก:

1. Hospital Ethnography คือการศึกษาชีวิตในโรงพยาบาล ประสบการณ์ของผู้ป่วยและบุคลากร สิ่งแวดล้อมกายภาพและสังคมรวมทั้งการเผชิญปัญหาต่างๆ ในชีวิตการทำงาน
2. The Anthropology of Care ศึกษาถึงความละเอียดอ่อนของการใส่ใจดูแล (Care) โดยคุณค่าของการใส่ใจดูแล ที่ถูกละเลย เพื่อสร้างสังคมที่ใส่ใจกัน (Caring society) และจริยศาสตร์ของการใส่ใจดูแลสิ่งแวดล้อม (Ecological ethics)

Medical Anthropology:

Hospital Ethnography & the Anthropology of Care

มานุษยวิทยาการแพทย์:

ชาติพันธุ์นิพนธ์โรงพยาบาลและมานุษยวิทยาของการใส่ใจดูแล

แผนงานวิจัย:

1. โครงการยาต้านจุลชีพในสังคม (Antimicrobial in Society Project, AMIS) เป็นโครงการความร่วมมือกับ LSH&TM
2. โครงการศึกษามิติสังคมวัฒนธรรมของปัจจัยเสี่ยง (Culture and Health Risk Project) สร้างเครือข่ายวิชาการเพื่อการจัดการความเสี่ยงสุขภาพ
3. โครงการงานบันดาลใจ (Inspiration at Work Project) เสริมสร้างมิติความเป็นมนุษย์ในระบบบริการสุขภาพ

Medical Anthropology:

Hospital Ethnography & the Anthropology of Care

มานุษยวิทยาการแพทย์:

ชาติพันธุ์นิพนธ์โรงพยาบาลและมานุษยวิทยาของการใส่ใจดูแล

Output

1. สร้างความรู้: งานวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารต่างประเทศปีละ 3 เรื่อง ในประเทศ 3-5 เรื่องที่มีผลเชิงนโยบายและการวิจัย
2. สร้างคน: มีนักวิจัยอย่างน้อย 10 คนที่มีเป้าหมายระยะยาวและนักวิจัยหน้าใหม่ไม่น้อยกว่า 60 คนใน 3 ปี
3. สร้างชุมชนวิชาการ คือการสร้างเครือข่าย Ethnographic practitioners ซึ่งสามารถใช้ Ethnography เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลง

Medical Anthropology:

Hospital Ethnography & the Anthropology of Care

มานุษยวิทยาการแพทย์:

ชาติพันธุ์นิพนธ์โรงพยาบาลและมานุษยวิทยาของการใส่ใจดูแล

Outcome

1. ในแต่ละปี มีข่าวผลงานวิชาการอย่างน้อยปีละ 6 ข่าว
2. ในระยะ 3 ปี ผลงานมากกว่า 25% ถูกนำไปใช้ในหลักสูตรในสถาบันการศึกษาและหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆ
3. มีข้อเสนอเชิงนโยบายสุขภาพอย่างน้อย 6 ประเด็นที่ได้รับการตอบรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ในระยะ 5 ปี ผลงานจากโครงการจะได้รับการอ่าน (Read) มากกว่า 1,000 reads และ Cite มากกว่า 100 citations บน Website Researchgate.net หรือ Academia.edu

Medical Anthropology:

Hospital Ethnography & the Anthropology of Care

มานุษยวิทยาการแพทย์:

ชาติพันธุ์นิพนธ์โรงพยาบาลและมานุษยวิทยาของการใส่ใจดูแล

Impact:

1. ด้าน Knowledge production มีแผนงานวิจัยด้านนี้เพิ่มขึ้น
2. ด้าน Research capacity building มีนักวิจัยหน้าใหม่
3. ด้าน Research uptake ความรู้ถูกใช้ใน practice guideline, competency และ protocols ต่างๆ
4. ด้าน Public benefit ประชาชนได้รับบริการสุขภาพที่ดีขึ้น
5. ด้าน Cultural/Intellectual enrichment and educational benefits เกิดการแลกเปลี่ยนด้านวิชาการ การสร้างสรรค์งานศิลปะ และช่วยให้บรรยากาศทางวิชาการมีสีสันและมีชีวิตชีวามากขึ้น

Medical Anthropology:

Hospital Ethnography & the Anthropology of Care